

Arbeitsbuch – książka pracy wprowadzona w Trzeciej Rzeszy jako obowiązkowy dokument rejestrujący zatrudnienie osób dorosłych. Dokument ten otrzymywał również każdy robotnik przymusowy – obcokrajowiec deportowany do III Rzeszy w celu wykorzystania go jako taniej siły roboczej. Arbeitsbuch składał się z kilkunastu stron z podziałem na rubryki, w których wpisywano m.in. dane personalne, adresowe, informacje o wykształceniu oraz historii zatrudnienia.

Arbeitsbuch – dokument potwierdzający zatrudnienie, pełnił jednocześnie funkcję dowodu osobistego i paszportu dla robotnika cudzoziemskiego.

Bauer – właściciel gospodarstwa rolnego

Lager – obóz

Lagerführer – komendant obozu

Obóz pracy wychowawczej (Arbeitserziengslager) – specjalny typ niemieckich obozów podporządkowanych bezpośrednio tajnej policji państwowej (Gestapo), których nadrzędnym celem było „wychowanie przez pracę”. Do obozów pracy wychowawczej kierowano głównie osoby uchylające się od pracy na rzecz Trzeciej Rzeszy, zbiegłe z miejsca pracy przymusowej lub oskarżone o nieprzestrzeganie okupacyjnych przepisów gospodarczych (m.in. handel kartkami żywnościowymi). Pobyt w obozie trwał 56 dni lub ich wielokrotność. Więzień, który dotrwał do końca kary był zwalniany, ale ze względu na ciężką pracę śmiertelność więźniów była bardzo wysoka.

Przymusowe roboty – prace wykonywane pod przymusem przez ludność okupowanych państw na rzecz Trzeciej Rzeszy w czasie II wojny światowej; stanowiły istotny element pozyskiwania taniej siły roboczej dla niemieckiej gospodarki i niemieckiego rolnictwa. Robotnicy pracowali w firmach prywatnych, fabrykach zbrojeniowych, w górnictwie, u rolników na wsi (u bauerów). Za swoją pracę otrzymywali bardzo niskie wynagrodzenie, a warunki, w jakich żyli urągały często ludzkiej godności. Najwięcej robotników przymusowych pochodziło z Polski i ze Związku Radzieckiego (tzw. Ostarbeiterzy); pracowali zarówno w Rzeszy, jak i na terenach podbitych przez nazistów.